

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247801

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอันตรายจากผู้ป่วยทางจิต

LEGAL MEASURES TO PREVENT FROM DANGERS FROM
PATIENTS WITH MENTAL DISORDER

กิตติพิชญ์ แสงจันทร์เทศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุรนารีบุรีรัมย์

พ.ศ. 2554

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอันตรายจากผู้ป่วยทางจิต

กิตติพิชญ์ แสงจันทร์เทศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

**Legal measures to Prevent from Dangers from
Patients with Mental Disorder**

Kittiphich Sangchanthes

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2011

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์   มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอันตรายจากผู้ป่วยทางจิต

เสนอโดย   กิตติพิชญ์ แสงจันทร์เทศ

สาขาวิชา   นิติศาสตร์ หมวดวิชา กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์   รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ประธาน จุฬาโรจน์มนตรี)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิศา จิตรน้อมรัตน์)

วันที่ 10 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันอันตรายจากผู้ป่วยทางจิต
ชื่อผู้เขียน	กิตติพิชญ์ แสงจันทร์เทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2553

บทคัดย่อ

247801

วิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 เป็นมาตรการที่ให้คุ้มครองตัวบุคคลผู้ได้รับการยกเว้นโทษ หรือได้ลดโทษเนื่องจากความวิกลจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 ไว้ในสถานพยาบาล มาตรการดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันก่อนที่จะมีการกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีกในอนาคต (ภายหลังกระทำความผิด) และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 การเรียกประกันทัณฑ์บน ซึ่งเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย (ก่อนกระทำความผิด) โดยมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีป้องกันสังคม ซึ่งมุ่งที่จะป้องกันสังคมให้พ้นจากอันตราย แก่ไขผู้กระทำความผิดซึ่งมีอาการป่วยทางจิตในคราวเดียวกันด้วย

จากการศึกษาพบปัญหาการที่จะนำวิธีการเพื่อความปลอดภัย ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 46 ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะร้องขอต่อศาล แต่มิได้กำหนดให้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 48 มาบังคับใช้ และในกรณีของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 65 วรรคแรก ซึ่งได้กระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบ เพราะจิตบกพร่อง โรคจิต และพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 แต่พนักงานอัยการไม่สามารถที่จะไปนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้ได้ ซึ่งจะทำให้ไม่มีการนำคดีนั้นเข้าสู่กระบวนการพิจารณาชั้นพิจารณาของศาลได้ จึงไม่สามารถที่จะนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้กับผู้ป่วยซึ่งมีอาการทางจิตได้ เพื่อที่จะได้เชื่อมโยงประสานกลไกในระบบความยุติธรรมของรัฐในการป้องกันสังคม ซึ่งอาจจะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนนี้และที่เกี่ยวข้องให้มีความสมบูรณ์ โดยควรคำนึงถึงความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคม

Thesis Title   Legal measures to Prevent from Dangers from Patients with Mental Disorder

Author   Kittiphich Sangchanthes

Thesis Advisor   Professor Dr.Surasak Likasitwatanakul

Department   Law

Academic Year: 2010

ABSTRACT

247801

Manners for safety in accordance with Section 48 of the Criminal Code are those prescribing the restraint of persons with the exemption of punishment or with the punishment reduction due to insanity in accordance with Section 65 of the Criminal Code in sanatorium. Such manners have the objectives to prevent from repetitive offences in the future (after committing offences). Section 46 of the Criminal Code -Call for bond for security- is also a manner for safety (prior to offence committing) based on the social protection theory which aims to simultaneously protect societies from danger and remedy patients with mental disorder.

From the study, one of the problems found was the application, for enforcement, of manners for safety in accordance with Section 46, which is the duty of public prosecutors to file an application with the court in accordance with Section 48. Moreover, in the case of Paragraph One, Section 65 of Criminal code stating an offence committing in the state of not reaching one's discretion due to mental deficiency or disorder where a public prosecutor issues a non-prosecution order in accordance with Section 143 of the Criminal Procedure, the manners for safety is not enforceable. Consequently, taking the proceedings to the court cannot apply the manners for safety to enforcement upon patients with mental disorder. In order to integrate mechanism of the governmental judicial system for social prevention, amendment and revision of legal provisions in this part and its relevant parts may be required on the considerations of social order and safety.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาและอนุเคราะห์จาก ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ที่ได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านได้สละเวลาอันมีค่ายิ่ง ในการให้ความรู้ คำแนะนำ ติดตามความคืบหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอย่างสูง ที่ให้ความกรุณาและเมตตาแก่ผู้เขียนตลอดมา

ในโอกาสนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร ที่รับเป็นประธานกรรมการ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ กรรมการ และท่านอาจารย์ ประทาน จุฬาโรจน์มนตรี กรรมการ ซึ่งท่านทั้งสามได้ให้ความรู้ คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง อันเป็นประโยชน์สูงสุดในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ในท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อไพฑูรย์ คุณแม่พรพิมล แสงจันทร์เทศ คุณณรวาดี แสงจันทร์เทศ ภริยาและนายพิพัฒน์ จำจะจิตต์ น้องเขย ที่เป็นกำลังใจให้ผู้เขียนมาโดยตลอด

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อการศึกษา หรือต่อวงการ นิติศาสตร์ ผู้เขียนขอมอบความดีทั้งหมดให้กับบิดา มารดา ภริยา และครูบาอาจารย์ทุกๆ ท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ ส่วนความผิดพลาดและข้อบกพร่อง อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

กิตติพิชญ์ แสงจันทร์เทศ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา.....	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2. แนวคิดและทฤษฎีนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับกับผู้ป่วยทางจิต.....	5
2.1 แนวความคิดทฤษฎีป้องกันสังคม.....	5
2.1.1 แนวคิดทฤษฎีป้องกันสังคม.....	5
2.1.2 แนวคิดที่ว่าด้วยการรักษาความสงบเรียบร้อย.....	10
2.1.3 แนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องไม่มีความชั่วไม่มีโทษ.....	13
2.1.4 หลักจำเป็นและสมควร.....	14
2.1.5 หลักที่คำนึงถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำเป็นรายบุคคล.....	14
2.2 แนวคิดและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้บังคับกับผู้ป่วยทางจิต.....	17
2.2.1 แนวคิดการนำมาตรการมาใช้และความเป็นอันตรายของบุคคลผู้ป่วยทางจิต.....	17
2.2.2 การนำมาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยศึกษาเปรียบเทียบกับ โทษ.....	18
2.2.3 วิธีการบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย.....	29
2.3 แนวคิดและวิธีปฏิบัติการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาบังคับใช้.....	31
2.3.1 การพิสูจน์ความเป็นอันตราย: แนวคิดด้านกฎหมาย.....	33
2.3.2 การพิสูจน์ความเป็นอันตราย: แนวคิดด้านการแพทย์.....	36

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.3 สัดส่วนความเป็นอันตรายกับมาตรการที่นำมาใช้.....	41
2.3.4 ผู้กระทำความผิดบางประเภท.....	43
2.4 แนวคิดพฤติกรรมลักษณะอาการของผู้ป่วยทางจิต.....	47
3. แนวทางการใช้มาตรการในการป้องกันอันตรายจากผู้ป่วยทางจิต	
ในต่างประเทศ.....	52
3.1 ประเทศในระบบคอมมอนลอร์.....	54
3.1.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	54
3.1.1.1 แนวทางและมาตรการที่ก่อให้เกิดอำนาจบังคับรักษา.....	54
3.1.1.2 แนวทางการใช้มาตรการบังคับรักษาผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งป่วยทางจิตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้.....	62
3.1.1.3 แนวทางการใช้มาตรการป้องกันอันตราย จากผู้ป่วยทางจิตภายหลังการกระทำความผิด.....	65
3.1.2 ประเทศอังกฤษ.....	67
3.1.2.1 แนวทางและมาตรการที่ก่อให้เกิดอำนาจบังคับรักษา.....	67
3.1.2.2 แนวทางการใช้มาตรการบังคับรักษาผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งป่วยทางจิตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้.....	74
3.1.2.3 แนวทางการใช้มาตรการป้องกันอันตราย จากผู้ป่วยทางจิตภายหลังการกระทำความผิด.....	75
3.2 ประเทศในระบบซีวิลลอร์.....	80
3.2.1 ประเทศญี่ปุ่น.....	80
3.2.1.1 แนวทางและมาตรการที่ก่อให้เกิดอำนาจบังคับรักษา.....	80
3.2.1.2 แนวทางการใช้มาตรการบังคับรักษาผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งผู้ป่วยทางจิตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้.....	85
3.2.1.3 แนวทางการใช้มาตรการป้องกันอันตราย จากผู้ป่วยทางจิตภายหลังการกระทำความผิด.....	85
3.3 แนวทางการบังคับใช้กฎหมายรักษาผู้ป่วยทางจิต โดยศึกษาเปรียบเทียบ คอมมอนลอร์กับซีวิลลอร์โดยสังเขป.....	88

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4. ปัญหาการนำกฎหมายมาบังคับใช้และแนวทางการนำมาตรการ	
ทางกฎหมายมาบังคับโทษผู้ป่วยทางจิตของประเทศไทย.....	93
4.1 การนำมาตรการมาบังคับรักษาผู้ป่วยทางจิต.....	94
4.1.1 การนำกฎหมายมาบังคับใช้กับผู้ป่วยทางจิตซึ่งยังไม่ได้	
กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 46.....	94
4.1.2 การนำกฎหมายมาบังคับใช้ทางจิตซึ่งได้กระทำความผิด	
ตามประมวล กฎหมายอาญามาตรา 48 กับมาตรา 65.....	99
4.2 องค์การที่มีบทบาทในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัย	
มาบังคับใช้กับผู้ป่วยทางจิต.....	105
4.3 ปัญหาและแนวทางการแก้ไขกฎหมายบังคับรักษาผู้ป่วยทางจิตของไทย.....	120
4.3.1 กฎหมายที่คุ้มครองผู้ป่วยทางจิต	
ตามกฎหมายอาญาของประเทศไทย.....	120
4.3.2 การให้ความคุ้มครองผู้ป่วยทางจิตกับการดำเนินคดีอาญา.....	129
4.3.3 การให้ความคุ้มครองผู้ป่วยทางจิตกับการนำวิธีการ	
เพื่อความปลอดภัยมาบังคับ.....	132
4.3.4 ปัญหาการป้องกันมิให้ผู้ป่วยทางจิตที่ได้รับการปล่อยตัว	
มากระทำความผิดซ้ำอีก.....	133
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	137
5.1 บทสรุป.....	137
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	141
บรรณานุกรม.....	144
ประวัติผู้เขียน.....	151